

До відома читачів:**РЕЦЕНЗІЯ**

на рукопис монографії кандидата юридичних наук, доцента Гребенюка М.В.
**“Концептуальні засади забезпечення світової продовольчої безпеки:
теорія і практика”**

У червні 2017 року видано друком монографію кандидата юридичних наук, доцента керівника Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України Гребенюка М.В. “Концептуальні засади забезпечення світової продовольчої безпеки: теорія і практика”.

Обрана тема наукового дослідження на монографічному рівні заслуговує на увагу також і тому, що в сучасному світі демократичність правової системи, до якої належить Україна, значною мірою обумовлена тим, яке місце займає в ній особа, як забезпечуються її інтереси, життя, здоров'я, честь, гідність, якими правами вона наділена, як вони захищаються. Можна констатувати, що автором у його роботі вдало розкривається зміст права людини на харчування та свободу від голоду в рамках проголошених світовою спільнотою міжнародно-правових зобов'язань. Загальновідомо, що сучасні процеси глобалізації вимагають від кожної держави активного входження у світовий економічний простір, який базується на загальноприйнятих інститутах. Це передбачає формування зовнішньоекономічної політики відповідно до багатосторонніх правил, які встановлені та застосовуються в рамках членства у різноманітних міжнародних організаціях, що є складовими глобального інституційного середовища. Саме потребою визначення для України гідного місця у світовій економіці насамперед і обґрунтовується необхідність проведення послідовної, адекватної та виваженої політики, орієнтованої на набуття Україною позицій світового лідера, що автоматично сприяє економічному зростанню країни, надає змогу очолювати процеси в контексті діяльності потужних міжнародних організацій. Насамперед, ці питання набувають актуальності для агропромислового комплексу, в якому вирішується глобальне питання сучасності – забезпечення продовольчої безпеки. Таким чином, розробка шляхів забезпечення продовольчої безпеки є важливим завданням сучасної науки, що досліджує процеси розвитку світового господарства. Забезпечення продовольчої безпеки у світі базується на створенні експортного потенціалу, успішної інтеграції в європейські та світові продовольчі ринки. Прогнозований і прозорий доступ до ринку продовольчих товарів і послуг та режим, дружній для прямих іноземних інвестицій, є одними з основних принципів системи економічних відносин в аграрному комплексі кожної національної економіки.

З огляду на це вступ до міжнародних організацій та подальша діяльність країн світу як їх членів до нинішнього часу є дуже важливим питанням, особливо в умовах розбудови сучасної світової системи боротьби з голодом та недоїданням. Саме це обумовлювало суперечливість вищезазначеного питання та необхідність його додаткового дослідження. З цієї точки зору поєднання в монографії глибокої теоретичної бази, її спрямованість на розгляд конкретних питань реалізації прав і свобод людини, визначення ролі та місця України в цьому процесі роблять представлену роботу актуальним та своєчасним науковим дослідженням.

У трьох взаємопов’язаних розділах автором висвітлюються концептуальні засади забезпечення світової продовольчої безпеки з урахуванням такого фактору, як формування нової поліцентричної міжнародної моделі, яка характеризується посиленням протиборства та масовим запровадженням з боку світової спільноти економічних санкцій з метою міжнародної ізоляції держави-агресора.

Цілком зрозуміло, що за логікою викладення матеріалу, у першому розділі розглядаються саме науково-теоретичні підходи до концептуальних засад світової продовольчої безпеки та робиться акцент на змістовному тлумаченні поняття “світова продовольча безпека”, визначаються її особливості в сучасних умовах соціально-правового розвитку. Далі в монографії досліджуються питання співвідношення змісту категорій “продовольча безпека” та “продовольча незалежність”, розкривається зміст забезпечення світової продовольчої безпеки в умовах глобалізації, визначається порядок здійснення оцінки стану забезпечення світової продовольчої безпеки.

Крім того, предметна увага на сторінках монографії приділяється взаємозв’язку в контексті діяльності міжнародних інституцій щодо удосконалення організаційно-правового механізму реалізації світової продовольчої безпеки. Висвітлюються особливості формування та використання міжнародного продовольчого резерву, надання та розподілу гуманітарної продовольчої допомоги у світі, здійснюється спроба розмежування сфер діяльності міжнародних організацій з визначенням їх окремих особливостей у рамках задекларованого міжнародно-правового становища. Саме сутність цих особливостей як соціальних регуляторів характеризує їх специфічні міжнародні засоби впливу на ступінь забезпечення всесвітньої продовольчої безпеки.

У проведеному дослідженні автором достатню увагу приділено питанням підвищення рівня продовольчої безпеки в Україні. Також у монографії знайшли своє відображення основні показники місця та ролі України в продовольчій світовій безпеці, які в залежності від часу, історичного, географічного, політичного простору, об’єктивних та суб’єктивних факторів суспільного життя істотно різняться між собою. Увагу читацької аудиторії акцентовано на тому, що інтеграція України до європейських та світових інституцій ставить перед нашою державою нові завдання, що передбачає, насамперед активізацію впровадження міжнародних стандартів та європейських регламентів й директив у сфері якості та безпечності харчових продуктів до вітчизняного законодавства.

Заслужує на увагу досить детальний аналіз правових аспектів вступу України в європейські та світові міжнародні інституції, зокрема, “ФАО – Україна”, а також розгляд питання щодо ратифікації Україною Конвенції про співробітництво у сфері забезпечення світової продовольчої безпеки, положення якої повинні визначати організаційно-правові засади, економічні механізми та стратегічні напрями міжнародного співробітництва держав за такими векторами: реалізація права людини на харчування, забезпечення безпеки харчових продуктів з метою гарантування здоров’я людини, збільшення обсягів постачання продовольчої гуманітарної допомоги.

При цьому в роботі підкреслюється важливість функціонування ООН як платформи, яка дає змогу координувати та схвалювати глобальні рішення, спрямовані на подолання голоду у світі, розглянуто вимоги Всесвітньої організації охорони здоров’я (ВООЗ) ООН, які формують стратегічні завдання для держав світу у сфері харчування та які потребують прискорення щодо вирішення, зокрема: наявність харчових продуктів у достатній кількості; доступність харчових продуктів для всіх

верств населення; безпечність харчових продуктів для здоров'я; раціональне харчування та вжиття усіх необхідних заходів для того, щоб ці положення діяли в реальному житті.

Результати та отримані висновки є досить аргументованими, їх правдивість зумовлена тим, що дослідження ґрунтуються на широкій джерельній базі, міжнародно-правових актах, ураховують національне законодавство окремих держав світу, у тому числі й України, стосовно проблеми інституційного та організаційно-правового становлення й розвитку сучасної моделі світової продовольчої безпеки та її складових. Викладення матеріалів монографії характеризується логічністю, структура роботи в достатній мірі оптимальна, і в цілому можна констатувати, що поставлена мета автором досягнута.

Наукова цінність монографії полягає в тому, що робота поєднує питання теорії і практики, є комплексним дослідженням фундаментальних положень міжнародно-правових актів, національного законодавства, які присвячені проблематиці забезпечення світової продовольчої безпеки та визначають результативність їх практичного впровадження у процесі подолання масштабів голоду, деталізують роль та місце України в цих процесах. Під час проведення дослідження автором використано офіційні статистичні дані, вітчизняні та зарубіжні наукові праці, публікації, результати соціологічних досліджень, що дає підстави відповідно до обраної парадигми наукової розвідки стверджувати про достовірність отриманих у монографії наукових положень, результатів і висновків. Репрезентативності проведеному Гребенюком М.В. компаративному дослідженню надає використання значної кількості іншомовних (переважно англійських) джерел, що є неодмінною передумовою проведення порівняльно-правових пошуків на достатньо високому науковому рівні.

Практичне значення результатів і висновків роботи полягає в тому, що вони можуть бути використані для подальших досліджень загальнотеоретичних проблем розвитку правової системи України, вдосконалення інституту правового регулювання продовольчої безпеки України, подальшої гуманізації законодавства у цій сфері.

Дана монографія буде корисна як для фахівців у галузі загальних проблем права, так і практичним працівникам. Робота є сучасним виданням, а її положення можуть використовуватися в науково-дослідній та викладацькій діяльності. Вважається, що монографічне дослідження Гребенюка М.В. буде цікавим для широкого кола читацької аудиторії. Наукові положення, отримані автором монографічного дослідження результати поза сумнівом можуть бути використані у законотворчій та нормотворчій діяльності, передусім у частині внесення змін і доповнень до правових актів, які врегульовують питання гарантування якості та безпечності харчових продуктів.

Вивчення монографії Гребенюка М.В. “Концептуальні засади забезпечення світової продовольчої безпеки: теорія і практика” надає нам ґрунтовні підстави для висновку, що виконане автором дослідження відзначається науковою новизною й актуальністю, має теоретичну цінність і науково-практичне значення та може слугувати основою під час розробки проектів законодавчих та нормативно-правових актів з урахуванням кращих практик позитивного міжнародного й зарубіжного досвіду.

На наше переконання, монографічне дослідження Гребенюка М.В. робить суттєвий внесок у розвиток юридичної науки, є цікавим та змістовним. Підготовлена монографічна робота є цілісним дослідженням, яке з глибокою зацікавленістю буде сприйнята науковим товариством, вченими, політиками та державними службовцями.

Принаймні, обраний автором предмет дослідження, його інструментарій, отримані результати в частині розуміння сутності світової продовольчої безпеки, історичних передумов її виникнення та тенденцій розвитку, засобів становлення високого її рівня в нашій країні та участі України в забезпеченні світової продовольчої безпеки можуть бути віднесені до пріоритетних наукових проблем сьогодення.

Вважаємо, що рецензований рукопис монографії збагатить бібліотеку національних правових видань.

РЕЦЕНЗЕНТ

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАН України,
академік НАПрН України,
заслужений юрист України,
директор Інституту законодавства Верховної Ради України

О.Л. КОПИЛЕНКО